

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Προκλήσεις για την ψυχική υγεία και την ψυχοκοινωνική ευεξία των μεταναστών

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί διασκευασμένο απόσπασμα από το Διυπηρεσιακό Καθοδηγητικό Σημείωμα που αναρτήθηκε στην επίσημη ιστοσελίδα του eody.gov.gr, το Δεκέμβριο του 2015, για την ενίσχυση των μεταναστών.

Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες που έρχονται στην Ευρώπη έχουν συχνά αντιμετωπίσει πόλεμο, δίωξη και εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες στις χώρες προέλευσής τους. Πολλοί βίωσαν εξαναγκαστικό εκτοπισμό και δυσχέρειες στις χώρες διέλευσης και πραγματοποίησαν επικίνδυνα ταξίδια. Η έλλειψη ενημέρωσης, η αβεβαιότητα σχετικά με το μεταναστευτικό καθεστώς, η εχθρότητα με την οποία πολλές φορές μπορεί να αντιμετωπίζονται, οι πολιτικές που αλλάζουν συνεχώς, η αναξιοπρεπής και παρατεταμένη κράτηση, όλα αυτά προσθέτουν επιπλέον άγχος.

Η εξαναγκαστική μετανάστευση απαιτεί πολλαπλές προσαρμογές μέσα σε σύντομα χρονικά διαστήματα. Τα άτομα, ιδιαίτερα τα παιδιά - αν και όχι μόνο - καθίστανται πιο ευάλωτα στην κακοποίηση και στην εγκατάλειψη. Προϋπάρχοντα προβλήματα κοινωνικής και ψυχικής υγείας μπορεί να επιδεινωθούν. Ιδιαίτερα, η υποδοχή που συναντούν τα άτομα και ο τρόπος με τον οποίο παρέχεται η προστασία και η βοήθεια μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα ή να χειροτερεύσουν ήδη υφιστάμενα προβλήματα, εάν για παράδειγμα υπονομεύεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, αποθαρρύνεται η αμοιβαία στήριξη και δημιουργείται εξάρτηση.

Όλοι, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ομάδων μειονοτήτων, έχουν το δικαίωμα ισότιμης αντιμετώπισης χωρίς διακρίσεις. Όπου είναι δυνατόν, η στήριξη θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε τα άτομα να μπορούν να επιλέγουν πώς θα ήθελαν να ενεργήσουν, προκειμένου να διατηρείται η αίσθηση του προσωπικού ελέγχου. Αυτό περιλαμβάνει, πρωτίστως, τη διαβούλευση¹ με τους πρόσφυγες

¹ διαβούλευση: συνάθροιση ατόμων για την παραγωγή πρωτότυπων ιδεών μετά από σκέψη και ανταλλαγή ιδεών

και τους μετανάστες, ώστε οι ανάγκες και οι δυνατότητές τους να εντοπίζονται και η βοήθεια να οικοδομείται με βάση τις προτάσεις τους. Αυτό είναι ένα προαπαιτούμενο για την καλή ψυχοκοινωνική στήριξη, αλλά είναι δύσκολο να υλοποιηθεί, όταν τα άτομα δεν παραμένουν για μεγάλο διάστημα σε ένα μέρος.

Η παροχή έγκυρης και επικαιροποιημένης ενημέρωσης για το πού και το πώς μπορεί να ληφθεί βοήθεια, είναι δυνατό να μειώσει κατά πολύ την ψυχική δυσφορία σε μια συνεχώς μεταβαλλόμενη κατάσταση. Αυτού του είδους η ενημέρωση μπορεί να προσφερθεί μέσω φυσικών σημείων πρόσβασης, φυλλαδίων, ραδιοφώνου, τηλεόρασης και μέσω του τηλεφώνου και του διαδικτύου. Οι πληροφορίες πρέπει να είναι κατανοητές για όλες τις διαφορετικές μετακινούμενες ομάδες, όπως τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρίες, τους αναλφάβητους ή τα πιο ηλικιωμένα άτομα.

A3. Στο κείμενο αναφέρεται πως η έγκυρη πληροφόρηση των μεταναστών μπορεί να μειώσει κατά πολύ την ψυχική τους δυσφορία. Με αφορμή τη φράση αυτή που σου δημιούργησε προβληματισμό, αποφασίζεις να γράψεις ένα άρθρο (200-250 λέξεις) στο ιστολόγιο του σχολείου σου, στο οποίο θα εξηγείς στους συμμαθητές σου την ανάγκη παροχής βοήθειας σε πρόσφυγες και μετανάστες και θα προτείνεις πρακτικές λύσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ ΜΠΟΡΧΕΡΤ (1921-1947)

Το ρολόι της κουζίνας

Ο Γερμανός θεατρικός συγγραφέας Βόλφγκανγκ Μπόρχερτ αντίκρισε την φρίκη του πολέμου και φυλακίστηκε για αντικαθεστωτικές τάσεις. Τα έργα του είναι αντιναζιστικά. Το διήγημα που ακολουθεί ανήκει στη λεγόμενη «Λογοτεχνία των ερειπίων» και αναφέρεται στο δράμα όσων γύρισαν από τον πόλεμο σε μian ερειπωμένη χώρα και ζουν με την φρίκη των αναμνήσεων και την αγωνία για το αύριο.

Τον πρόσεξαν που ερχόταν από μακριά προς το μέρος τους, γιατί τους έκανε εντύπωση. Είχε ένα πολύ γερασμένο πρόσωπο, αλλά από το περπάτημά του έβλεπε κανείς πως δεν ήταν περισσότερο από είκοσι χρονών. Κάθισε στο παγκάκι με το γερασμένο του πρόσωπο στραμμένο σ' αυτούς. Και τότε τους έδειξε τι κράταγε στα χέρια του.

Αυτό ήταν το ρολόι μας, είπε, και τους κοίταξε όλους στη σειρά, που κάθονταν στο παγκάκι και λιάζονταν. Ναι, το βρήκα. Αυτό απόμεινε.

Τότε είπε κάποιος:

Τα έχετε χάσει λοιπόν όλα;

Ναι, ναι, είπε σχεδόν χαρούμενα, για σκεφθείτε, πραγματικά όλα! Εκτός από τούτο εδώ, αυτό γλίτωσε.

Όμως τώρα δε δουλεύει πια, είπε η γυναίκα.

Όχι, όχι. Είναι χαλασμένο, αυτό το ξέρω καλά. Κατά τα άλλα όμως είναι ακόμα όπως ήταν πάντοτε: άσπρο και μπλε. Το πιο ωραίο δεν το μάθατε ακόμη: σκεφθείτε πως έχει σταματήσει στις δυόμισι. Ακριβώς στις δυόμισι, για σκεφθείτε.

Σίγουρα λοιπόν το σπίτι σας θα βομβαρδίστηκε στις δυόμισι, είπε ο άντρας σφίγγοντας τα χείλη του με σοβαρότητα. Το έχω ακούσει πολλές φορές. Όταν πέφτει η βόμβα, τα ρολόγια σταματούν. Αυτό οφείλεται στην πίεση.

Κοίταξε το ρολόι του και κούνησε στοχαστικά το κεφάλι του. Όχι, αγαπητέ κύριε, όχι, σ' αυτό κάνετε λάθος. Δεν έχει καμιά σχέση με τις βόμβες. Δεν πρέπει να μιλάτε όλο για τις βόμβες. Όχι. Στις δυόμισι ήταν κάτι εντελώς άλλο, που εσείς όμως δεν το ξέρετε. Στις δυόμισι ήταν η ώρα που ερχόμουνα πάντοτε στο σπίτι. Τη νύχτα εννοώ. Σχεδόν πάντοτε στις δυόμισι.

Κοίταξε τους άλλους, αυτοί όμως είχαν τραβήξει τα μάτια τους από πάνω του. Έσκυψε πάλι στο ρολόι του: και φυσικά πείναγα τότε, δεν είναι έτσι; Κι ήταν σχεδόν πάντα δυόμισι. Και τότε, τότε ερχόταν η μητέρα μου. Όσο σιγά κι αν άνοιγα την πόρτα, πάντοτε με άκουγε. Πάλι τέτοια ώρα, έλεγε μετά. Τίποτε άλλο. Μόνο: πάλι τέτοια ώρα. Και μου ζέσταινε τότε το φαγητό και με έβλεπε καθώς έτρωγα. Και καθόταν τόσην ώρα δίπλα μου· ώσπου να φάω. Αυτό γινόταν κάθε νύχτα. Και τις πιο πολλές φορές στις δυόμισι. Ήταν εντελώς αυτονόητο, έτσι πιστευα, να μου ετοιμάζει στις δυόμισι τη νύχτα στην κουζίνα το φαγητό. Το εύρισκα εντελώς αυτονόητο. Το έκανε άλλωστε πάντοτε.

Για μια στιγμή έγινε στο παγκάκι απόλυτη ησυχία. Έπειτα είπε σιγά: τώρα πια το ξέρω, πως αυτός ήταν ο Παράδεισος, ο αληθινός Παράδεισος.

Στο παγκάκι βασίλευε ακόμα απόλυτη ησυχία. Τότε η γυναίκα ρώτησε: Και η οικογένεια σας;

Της χαμογέλασε, ταραγμένος κάπως: Α, εννοείτε τους γονείς μου; Ναι, χάθηκαν κι αυτοί. Όλα χάθηκαν. Όλα, για φανταστείτε, όλα χάθηκαν.

Δεν ξαναείπε πια τίποτα. Είχε όμως ένα ολότελα γερασμένο πρόσωπο. Κι ο άντρας που καθόταν δίπλα του κοίταγε τα παπούτσια του. Το μυαλό του ήταν ακόμα στη λέξη Παράδεισος.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου που σου δίνονται. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ο αφηγητής δίνει μεγάλη σημασία στο γεγονός πως του απέμεινε το ρολόι. Με ποιο γεγονός της προσωπικής του ζωής το έχει συνδέσει; Πώς συσχετίζει στη σκέψη του το ρολόι και τον Παράδεισο;

ή

2. Στο κείμενο αναφέρεται πως όλα χάθηκαν και απέμεινε το ρολόι. Να υποθέσεις ότι είσαι φίλος /φίλη του κεντρικού ήρωα της ιστορίας. Να γράψεις μία σύντομη επιστολή προς τον φίλο σου, με την οποία τον προτρέπει να κάνει μία νέα αρχή. Να προσπαθήσεις να του δώσεις δύναμη και αισιοδοξία, εφόσον τελείωσε ο πόλεμος.

Μονάδες 25